

KORPUSS.LV LATVIEŠU VALODAS MORFOLOĢISKO PAZĪMJU KOPA

v.2.2.3 (08.03.2024.)

Šajā dokumentā aprakstīta LU MII Mākslīgā intelekta laboratorijas (AiLab.lv) izstrādātā un [teksta korpusu](#) morfoloģiskajā marķēšanā izmantotā pazīmju kopa, kurā uzskaitītas vārdšķiras un citas tekstvienību grupas, katrai no tām norādot morfoloģisko pazīmju un to apzīmējumu (tagu) kopumu, katras pazīmes vērtību ar skaidrojumu un piemēriem.

Kur nepieciešams, pie vārdšķiras dotas īsas piezīmes, piemēram, par pamatformas izvēli vai par atšķirībām no tradicionālās latviešu valodas gramatikas.

Pazīmju kopas versija v.2.2.3 no v.2.2.2 atšķiras šādi: apstākļa vārdam dzēsta pazīme, kas norāda uz tā leksiski semantisko grupu.

SATURA RĀDĪTĀJS

Lietvārds.....	2
Darbības vārds	3
Darbības vārda divdabja forma	4
Īpašības vārds	6
Skaitļa vārds	7
Vietniekvārds	8
Apstākļa vārds.....	9
Prievārds	10
Saiklis	10
Izsaukmes vārds	10
Partikula	10
Saīsinājums	10
Pieturzīme	11
Citas tekstvienības	11

LIETVĀRDS

Lietvārda pamatforma parasti ir vsk. nominatīvs: ar mazo sākumburtu sugasvārdiem, ar lielo – īpašvārdiem. Izņēmumi: daudzskaitliniekam – dsk. nominatīvs (*bikses*), ģenitīvenim – ģenitīva forma (*vienstāva*, *augstpapēžu*).

4. un 5. deklinācijas kopdzimtes lietvārdi (*paziņa*) atkarībā no konteksta marķēti kā vīriešu dzimtes (*paziņam*) vai sieviešu dzimtes (*paziņai*) lietvārdi.

Nelokāmajiem lietvārdiem nepiemīt šādas gramatiskās kategorijas: skaitlis, locījums, deklinācija. Dzimte nelokāmajiem lietvārdiem tiek piemērota tikai tad, ja tā norādīta vārdnīcā tezaurs.lv (*kanoe* – siev. dz.).

Atšķirībā no tradicionālās gramatikas morfoloģisko pazīmju kopā nav lietots instrumentālis, jo tas vienskaitlī sakrīt ar akuzatīvu, bet daudzskaitlī – ar datīvu.

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	n	substantīvs (<i>noun</i>)	māja, miljons, trešdaļa
2	Tips	c	sugas vārds (<i>common</i>)	māja, vanšu, tilts
		p	īpašvārds (<i>proper</i>)	Latvija
3	Dzimte	m	vīriešu (<i>masculine</i>)	tēvs, paziņam
		f	sieviešu (<i>feminine</i>)	māja, paziņai
		0	nepiemīt	kino, Peru, augstpapēžu, Lattelecom
4	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	māja
		p	dauzskaitlis (<i>plural</i>)	mājas
		v	vienskaitlinieks (<i>singulare tantum</i>)	miers
		d	dauzskaitlinieks (<i>plurale tantum</i>)	durvis
		0	nepiemīt	kino, Peru, augstpapēžu, Lattelecom
5	Locījums	n	nominatīvs (<i>nominative</i>)	māja
		g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	mājas, augstpapēžu
		d	datīvs (<i>dative</i>)	mājai
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	māju
		l	lokātīvs (<i>locative</i>)	mājā
		v	vokatīvs (<i>vocative</i>)	Oskar! Agnes!
		0	nepiemīt	kino, Peru, Lattelecom
6	Deklinācija	1	1. deklinācija	dēls, mežs
		2	2. deklinācija	dēlis, suns, akmens
		3	3. deklinācija	medus, Ingus
		4	4. deklinācija	māja, mazgāšana
		5	5. deklinācija	egle
		6	6. deklinācija	sirds, ļaudis
		0	nepiemīt	kakao
		g	ģenitīvenis (<i>genitive</i>)	dauzstāvu
		r	atgriezenisks (<i>reflexive</i>)	mazgāšanās, vēlējumi

DARBĪBAS VĀRDS

Darbības vārda pamatforma ir nenoteiksme. Noliegtas formas (*neskrien*) pamatforma ir nenoliegtā formā (*skriet*). Darbības vārda tips tiek noteikts atkarībā no tā, vai tas teikumā lietots patstāvīgā nozīmē vai palīgnozīmē. Palīgnozīmē lietoto darbības vārdu iedalījums:

- semantiskie modificētāji (modāli, fāzes un izpausmes veida);
- palīgverbs *būt* analītiskās darbības vārda formās vai sastata izteicējā un palīgverbi *tikt*, *tapt*;
- *kļūt*, *tapt* un citi saitiņverbi (saițiņas funkcijā lietoti darbības vārdi).

Darbības vārda divdabja formas (4. pozīcijas vērtība – p) aprakstītas nākamajā tabulā “Darbības vārda divdabja forma”.

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	v	verbs (verb)	
2	Tips	m	patstāvīgs (main)	darīt, ēst
		o	modāls (modal)	varēt, gribēt, drīkstēt, mēgt
		p	fāzes (phasal)	sākt, beigt, turpināt
		e	izpausmes veida (expression)	laimēties, gadīties
		c	palīgverbs "būt" (<i>to be as auxiliary or copula</i>)	bija jādara, ābols ir auglis
		t	saițiņverbi "kļūt" (<i>other copulas</i>) u.c.	kļūst laimīgs, durvis stāv vaļā
		a	palīgverbi "tikt", "tapt" (<i>other auxiliaries</i>)	tika pateikts, tapa iezemota
3	Atgriezeniskums	n	nē (no ; non-reflexive)	mazgāt
		y	jā (yes ; reflexive)	mazgāties
4	Izteiksme	i	īstenības (indicative)	dara
		r	atstāstījuma (relative)	darot
		c	vēlējuma (conditional)	darītu
		d	vajadzības (debitive)	jādara
		m	pavēles (imperative)	dariet
		n	nenoteiksme (infinitive)	darīt
		p	divdabīšis (participle)	darāms, darīdams
5	Laiks	p	tagadne (present)	sēž
		f	nākotne (future)	sēdēs
		s	pagātne (past)	sēdēja
		0	nepiemīt	darīt, jādara, darītu, dari!
6	Pārejamība	t	pārejošs (transitive)	darīt
		i	nepārejošs (intransitive)	iet
7	Konjugācija	1		cirst
		2		spēlētis
		3		mācīt
		i	nekārtnais (irregular)	būt, dot, iet
8	Persona	1		sēžu
		2		sēdi
		3		sēž
		0	nepiemīt	darīt, jādara, darot, darītu
9	Skaitlis	s	vienskaitlis (singular)	sēžu
		p	daudzskaitlis (plural)	sēžam
		0	nepiemīt	darīt, jādara, darot, dara
10	Kārta	a	darāmā (active)	dara
		0	nepiemīt	darīt
11	Noliegums	n	nē (no)	dara
		y	jā (yes)	nedara

DARBĪBAS VĀRDA DIVDABJA FORMA

Darbības vārda divdabja formas pamatforma ir darbības vārda nenoteiksme. Ja tekstā lietota noliegta darbības vārda divdabja forma (*neskatīdamās*), tās pamatforma ir nenoteiksme nenoliegtā formā (*skatīties*).

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	v	verbs (<i>verb</i>)	
2	Tips	m	patstāvīgs (<i>main</i>)	skrējis, izglītots, darot, ejam, dodams
		o	modāls (<i>modal</i>)	gribējusi dziedāt
		p	fāzes (<i>phasal</i>)	sākusi uztraukties
		e	izpaušmes veida (<i>expression</i>)	ir gadījies redzēt
		c	palīgverbs "būt" (<i>to be as auxiliary or copula</i>)	ir bijis jādara, dzīve ir bijusi skaista
		t	saitiņas "kļūt", "tapt" (<i>other copulas</i>) u.c.	ir kļuvis laimīgs, durvis bija stāvējušas vaļā
		a	palīgverbi "tikt", "tapt" (<i>other auxiliaries</i>)	bija ticis pateikts, ir tapusi ieziemota
3	Atgriezeniskums	n	nē (<i>no</i> ; non-reflexive)	mazgādams
		y	jā (<i>yes</i> ; reflexive)	mazgādāmās
4	Izteiksme	i	īstenības (<i>indicative</i>)	dara
		r	atstāstījuma (<i>relative</i>)	darot
		c	vēlējuma (<i>conditional</i>)	darītu
		d	vajadzības (<i>debitive</i>)	jādara
		m	pavēles (<i>imperative</i>)	dariet
		n	nenoteiksme (<i>infinitive</i>)	darīt
		p	divdabis (<i>participle</i>)	darāms, darīdams
5	Lokāmība	d	lokāms (<i>declinable</i>)	-ošs, -is, -āms, -ts
		p	daļēji lokāms (<i>partially decl.</i>)	-dams, -damies
		u	nelokāms (<i>undclinable</i>)	-ot, -ām
6	Dzimte	m	vīriešu (<i>masculine</i>)	darīdams
		f	sieviešu (<i>feminine</i>)	darīdama
		0	nepiemīt	darot, darām
7	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	darīdams
		p	daudzskaitlis (<i>plural</i>)	darīdami
		0	nepiemīt	darot, darām, locīdamies
8	Locījums	n	nominatīvs (<i>nominative</i>)	izdarīts
		g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	izdarīta
		d	datīvs (<i>dative</i>)	izdarītam
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	izdarītu
		l	lokātīvs (<i>locative</i>)	izdarītā
		v	vokatīvs (<i>vocative</i>)	cienījamie radioklausītāji!
		0	nepiemīt	darot, darām
9	Kārta	a	darāmā (<i>active</i>)	ziedošs, saplīsis
		p	ciešamā (<i>passive</i>)	lasāms, uzarts
		0	nepiemīt	darīdams, darot, darām
10	Laiks	p	tagadne (<i>present</i>)	degošs, laistāms
		s	pagātne (<i>past</i>)	ēdis, lasīts
		0	nepiemīt	darīdams, darot, darām
11	Noteiktība	n	nenoteiktais (<i>no</i>)	padarīts
		y	noteiktais (<i>yes</i>)	padarītais
		0	nepiemīt	darīdams, darot, darām

12	Pakāpe	p	pamata (<i>positive</i>)	ziedošs
		c	pārākā (<i>comparative</i>)	ziedošāks
		s	vispārākā (<i>superlative</i>)	visziedošākais
		0	nepiemīt	sēdot, ziedēdams, ziedam

13	Noliegums	n	nē (<i>no</i>)	izdarīts
		y	jā (<i>yes</i>)	neizdarīts

ĪPAŠĪBAS VĀRDS

Lokāmo īpašības vārdu pamatforma parasti ir vīriešu dzimtes vsk. nominatīvs pamata pakāpē, ar nenoteikto galotni (*zaļš, glīts, neglīts*). Izņēmumi: 1) adjektīviskiem uzvārdiem tiek saglabāts lielais sākumburts, dzimte, pakāpe un noteiktība, kas ir uzvārdā (*Baltā*); 2) īpašības vārdiem, kuriem nav nenoteiktās galotnes, pamatforma ir ar noteikto galotni (*pēdējais, pārējais, galvenais*).

Nelokāmo īpašības vārdu dzimti, skaitli un locījumu parasti nosaka pēc lietvārda, ar kuru kopā tas lietots (*rozā kreklam* – īpašības vārds vīriešu dzimtes vienskaitļa datīvā). Ja nelokāmais īpašības vārds apzīmē ģenitīveni vai nelokāmu lietvārdu, tam nepiemīt skaitļa un locījuma kategorija. Dzimtes kategorija nepiemīt nelokāmajiem īpašības vārdiem, kuri apzīmē nelokāmu lietvārdu, kam tezaurs.lv nav norādīta dzimte.

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	a	adjektīvs (<i>adjective</i>)	
2	Tips	f	kādības (<i>qualificative</i>)	labs
		r	attiecsmes (<i>relative</i>)	pēdējais, savējais
3	Dzimte	m	vīriešu (<i>masculine</i>)	silts rozā lietus
		f	sieviešu (<i>feminine</i>)	skaista rozā kleita
		0	nepiemīt (<i>not applicable</i>)	
4	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	skaista rozā kleita
		p	daudzskaitlis (<i>plural</i>)	skaistas rozā kleitas
		0	nepiemīt (<i>not applicable</i>)	mini cukīni
5	Locījums	n	nominatīvs (<i>nominative</i>)	skaista rozā kleita
		g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	skaistas rozā kleitas
		d	datīvs (<i>dative</i>)	skaistai rozā kleitai
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	skaistu rozā kleitu
		l	lokatīvs (<i>locative</i>)	skaistā rozā kleitā
		v	vokatīvs (<i>vocative</i>)	mīļā Sofij!
6	Noteiktība	0	nepiemīt (<i>not applicable</i>)	mini cukīni
		n	nenoteiktais (<i>no</i>)	labs, tuvējs
7	Pakāpe	y	noteiktais (<i>yes</i>)	labais, klases vecākais , pēdējais
		p	pamata (<i>positive</i>)	labs, pēdējais
		c	pārākā (<i>comparative</i>)	labāks, labākais
		s	vispārākā (<i>superlative</i>)	vislabākais

SKAITĻA VĀRDS

Lokāmo skaitļa vārdu pamatforma ir vīriešu dzimtes vsk. (*viens, pirmais*) vai dsk. (*pieci*) nominatīvs. Nelokāmajiem skaitļa vārdiem nepiemīt šādas gramatiskās kategorijas: dzimte un locījums (4. un 6. pozīcijas vērtības – 0).

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	m	numerālis (<i>numeral</i>)	
2	Tips	c	pamata (<i>cardinal</i>)	viens, pieci
		o	kārtas (<i>ordinal</i>)	pirmais, piektais
		f	daļskaitlis (<i>fractal</i>)	pusotrs, divarpus
3	Uzbūve	s	vienkāršs (<i>simple</i>)	pieci
		c	saliktenis (<i>compound</i>)	divdesmit
4	Dzimte	m	vīriešu (<i>masculine</i>)	divi
		f	sieviešu (<i>feminine</i>)	divas
		0	nepiemīt	desmit, tūkstoš
5	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	viens, pirmais, otrais
		p	daudzskaitlis (<i>plural</i>)	divi, divdesmitie, divarpus
6	Locījums	n	nominatīvs (<i>nominative</i>)	četri
		g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	četrus
		d	datīvs (<i>dative</i>)	četriem
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	četrus
		l	lokatīvs (<i>locative</i>)	četros
		v	vokatīvs (<i>vocative</i>)	
		0	nepiemīt	desmit, tūkstoš

VIETNIEKVĀRDS

Vietniekvārda pamatforma parasti ir vsk. nominatīvs (*es, tu, nekāds, katra*). Vīriešu dzimtes vietniekvārdiem tas ir vīriešu dzimtē (*viņš, tāds, neviens*), sieviešu dzimtes – sieviešu dzimtē (*viņa, tāda, neviena*). Ja vietniekvārdam nav vsk., tā pamatforma ir dsk. nominatīvā (*abi*). Vietniekvārda *sevis* pamatforma ir vsk. ģenitīvs (*sevis*).

Noliegtie vietniekvārdi (pamatforma – *neviens, nekas, nekāds*) tiek aprakstīti kā nenoteiktie vietniekvārdi ar noliegumu (2. pozīcijas vērtība – i, 7. pozīcijas vērtība – y).

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	p	pronomens (<i>pronoun</i>)	
2	Tips	p	personas (<i>personal</i>)	es, tu
		x	atgriezeniskais (<i>reflexive</i>)	sevis
		s	piederības (<i>possesive</i>)	mans, tavs
		d	norādāmais (<i>demonstrative</i>)	tas, tā, šāds, tāda, viņa (viņā saulē)
		i	nenoteiktais (<i>indefinite</i>)	kas, kurš, kāds, dažs, cits, [kaut/diez(in)/nez(in)] kas/kāds, jebkas, jebkurš, jebkāds, neviens, nekas, nekāds
		q	jautājamais (<i>interrogative</i>)	kas, kurš, kāds
		r	attieksmes (<i>relative</i>)	kas, kurš, kāds
3	Persona	g	noteiktais (<i>definite</i>)	abas, viss, visa, pats, katra, ikkatra, ikviens
		1		es, mēs
		2		tu, jūs
		3		viņš, viņa, tas, tā, šis, šī
0	nepiemīt	šāds, tāds, kas, kurš, kāds, dažs, cits, viss, neviens, abi, pats katrs, ikkatrs, ikviens, ikkurš, sevis		
4	Dzimte	m	vīriešu (<i>masculine</i>)	tāds
		f	sieviešu (<i>feminine</i>)	tāda
		0	nepiemīt	es, tu, sevis, mūsu, jūsu, kas
5	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	tāds
		p	daudzskaitlis (<i>plural</i>)	tādas
		0	nepiemīt	sevis, kas, nekas
6	Locījums	n	nominatīvs (<i>nominative</i>)	es
		g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	manis
		d	datīvs (<i>dative</i>)	man
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	mani
		l	lokātīvs (<i>locative</i>)	manī
7	Noliegums	n	nē (<i>no</i>)	kas, kāds
		y	jā (<i>yes</i>)	nekas, nekāds, neviens

APSTĀKĻA VĀRDS

Apstākļa vārda pamatforma ir apstākļa vārda vienīgā forma (*blakus, aizgūtnēm*) vai pamata pakāpe (*labi*), ja apstākļa vārds tekstā lietots pārākajā (*labāk*) vai vispārākajā pakāpē (*vislabāk*).

Ja adverbam piemīt prievārda funkcija, resp., tas piesaista citus vārdus kādā locījumā (*blakus galdam, cauri mežiem, pāri Daugavai*), tie marķēti kā prievārdiskie apstākļa vārdi (3. pozīcijas vērtība – y).

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	r	adverbs (<i>adverb</i>)	
2	<i>Pakāpe</i>	p	pamata (<i>positive</i>)	labi, nost
		c	pārākā (<i>comparative</i>)	labāk, nostāk
		s	vispārākā (<i>superlative</i>)	vislabāk, vislabprātāk
		0	nepiemīt	blakus, tad, vakar
3	<i>Prievārdisks</i>	y	jā (<i>yes</i>)	pāri, cauri
		n	nē (<i>no</i>)	labi, tad, vakar

PRIEVĀRDS

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	s	prepozīcija (<i>preposition</i>)	
2	Novietojums	p	pirms (<i>pre</i>)	par, no, uz
		t	pēc (<i>post</i>)	dēļ, labad
3	Skaitlis	s	vienskaitlis (<i>singular</i>)	uz galda
		p	daudzskaitlis (<i>plural</i>)	uz mājām
		0	nepiemīt	par daudz, pa labi
4	Rekcija	g	ģenitīvs (<i>genitive</i>)	aiz, ar, bez, kopš, no, pēc, pirms, uz, virs, zem, augšpus, ārpus, lejpus, otrpus, šaipus, viņpus, pie
		d	datīvs (<i>dative</i>)	līdz, pa
		a	akuzatīvs (<i>accusative</i>)	ap, caur, gar, par, pār, pret, pa, uz
		0	nepiemīt	par daudz; divas līdz trīs dienas

SAIKLIS

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	c	konjunkcija (<i>conjunction</i>)	
2	Tips	c	sakārtojuma (<i>coordinating</i>)	un, bet, tomēr, taču, turpretī
		s	pakārtojuma (<i>subordinating</i>)	ka, lai, jo, ja, kaut, vai

IZSAUKSMES VĀRDS

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	i	interjekcija (<i>interjection</i>)	bāc, ui, paldies, vau-vau

PARTIKULA

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	q	partikula (<i>particle</i>)	ik, vien, ne, nē, jā

SAĪSINĀJUMS

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	y	saīsinājums (<i>abbreviation</i>)	u.c., lpp., NATO
2	Tips	n	sugasvārds (<i>common noun</i>)	DJ, SIA, m, kg, k-dze, USD
		p	īpašvārds (<i>proper noun</i>)	NATO, ASV
		a	īpašības vārds (<i>adjective</i>)	cien.
		v	verbāls (<i>verbal</i>)	skat., sk.
		r	apstākļi (<i>adverb</i>)	p.m.ē., v.j.l.
d	diskursa iezīmētāji (<i>discourse</i>)	utt., u.t.j.p., u.c., u.tml., v.tml.		

PIETURZĪME

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	z	pieturzīme (<i>punctuation</i>)	
2	Tips	c	komats (<i>comma</i>)	, un ;
		q	pēdiņa (<i>quote</i>)	" ' " " « u.tml.
		s	punkts (<i>stop</i>) ? ! !?
		b	iekava (<i>bracket</i>)	() {} [] < >
		d	defise/domu zīme (<i>hyphen/dash</i>)	- - - — utml.
		o	kols (<i>colon</i>)	:
		x	citi	/'

CITAS TEKSTVIENĪBAS

Pozīcija	Pazīme	Vērtība	Skaidrojums	Piemēri
1	<i>Kodifikators</i>	x	bezmorfoloģijas elements (<i>residual</i>)	
2	Tips	f	vārds svešvalodā (<i>foreign</i>)	de facto, parsing, lol
		n	skaitlis cipariem (<i>numeral</i>)	15, 10 000, +371 29 787 121, XVII
		o	kārtas skaitlis cipariem (<i>ordinal</i>)	15. , 1989.
		u	URI	http://www.ailab.lv/
		x	citi	% \$